

Abstrakt

Smluvní pokuta jako nástroj utvrzení dluhu v obchodních vztazích

Tématem diplomové práce je smluvní pokuta jako nástroj utvrzení dluhu v obchodních vztazích. Toto téma si autor vybral proto, že smluvní pokuta je tradičním soukromoprávním institutem, který se pro své funkce a relativní jednoduchost sjednání v současné praxi těší veliké oblibě. Smluvní pokuta zlepšuje postavení věřitele. Motivuje dlužníka ke splnění utvrzené povinnosti, neboť při jejím porušení by byl povinen poskytnout věřiteli plnění představující paušální náhradu škody a zároveň sankci. Přestože je smluvní pokuta v praxi hojně užívaným nástrojem, její zákonná úprava je stručná a zdaleka nepostihuje všechny její problematické aspekty. Na aktuálnosti tématu výrazně přidala rekodifikace soukromého práva.

Hlavním cílem diplomové práce je skrze zvolenou metodiku rozebrat proměny právní úpravy smluvní pokuty a jejich dopad na vybrané problematické aspekty institutu smluvní pokuty. Práce hodnotí, zda jsou změny právní úpravy smluvní pokuty řešením dosavadních problémů či nikoli, jaké nové otázky v souvislosti se smluvní pokutou vyvstávají a nakolik jsou závěry bohaté judikatury i nadále relevantní.

Diplomová práce se skládá ze čtyř částí. První část je, jakožto úvodní, věnována obecným otázkám smluvní pokuty. Je zde nastíněn historický vývoj právní úpravy smluvní pokuty, obecné změny závazkového práva v občanském zákoníku a konkrétní přímé změny právní úpravy smluvní pokuty. Rovněž je zde smluvní pokuta obecně charakterizována s ohledem na její systematické zařazení, akcesorickou povahu a funkce, které plní. V souvislosti se smluvní pokutou je třeba důsledně rozlišovat mezi ujednáním o smluvní pokutě a právem na úhradu smluvní pokuty, čemuž odpovídá vymezení druhé a třetí části diplomové práce. Druhá část se totiž zabývá formálními a obsahovými náležitostmi ujednání o smluvní pokutě, jeho výkladem a jeho případnými vadami, včetně jejich důsledků. Třetí část se zabývá právem na úhradu smluvní pokuty. Je zde pojednáno o podmínkách jeho vzniku a splatnosti, důsledcích jeho úhrady či zneužití. Čtvrtá část je zaměřena na moderační oprávnění soudu jakožto specifický nástroj snížení nepřiměřeně vysoké smluvní pokuty.

Změny, kterými smluvní pokuta prošla, vnímá autor práce veskrze pozitivně, neboť došlo k odstranění několika problematických aspektů. Na druhou stranu, nadále zůstává řešení mnoha sporných otázek smluvní pokuty na právní teorii a soudní rozhodovací praxi. Přesto lze uzavřít, že smluvní pokuta si zachovává svoji pozici tradičního a frekventovaného soukromoprávního institutu.